

mijmering / illusie

Ik ga op vakantie en ik neem mee: veel te veel van bijna alles en een stapel boeken. De meeste boeken van deze vakantie zaten veilig opgeslagen op een e-reader, één boek was

‘echt’, en dat was Motet voor de kardinaal van Theun de Vries. Daar is geen e-bookversie van, De Vries (1907-2025) is uit het literaire geheugen gevallen en niemand heeft de moeite genomen het boek uit 1960 te digitaliseren. Goede boeken herlees ik. Maar dan weet je toch al hoe ze aflopen? Nou, daar gaat in de loop van de tijd wel wat verloren, het is voornamelijk de sfeer van de boeken die me blijft.

Het Motet voor de kardinaal is een topboek. Het speelt rond 1500 en gaat over een straatarm weeskind uit De Lage Landen dat na vele, ruwe en hardhandige omzwervingen in Rome terecht komt, waar hij in het koor van de Sixtijnse kapel wordt opgenomen. Hij maakt van dichtbij mee hoe het pausdom, en daarmee de katholieke kerk, ten prooi is gevallen aan grote liederlijkheid. Voor hem, en voor zijn tijdgenoot, componist en leermeester Josquin des Prez, doet er maar één ding toe: de schoonheid van de muziek en wat die in de harten van mensen kan teweegbrengen. De Vries schreef lange, natuurlijk stromende volzinnen met woorden die, net als hijzelf, uit de tijd dreigen te vallen en die het mooie verhaal de geur van belang geven.

Het boek gaat over verlangen naar oprechtheid en schoonheid, naar het mooie en goede in de mens. Wat me ontroert is het geploeter van de twee hoofdpersonen, die smerigheid en lelijkheid vinden waar ze schoonheid en lieflijkheid zoeken. Ze passen zich hier en daar aan, of kijken uit zelfbehoud maar een beetje weg. Ze capituleren niet. Ze blijven trouw aan zichzelf, tot ze niet meer verder kunnen en teruggaan naar de onvermengde zandgronden van hun geboorteland, een illusie armer, maar vele ervaringen rijker. De reis is ver, en duurt een leven lang. Ze is, om met Bomans te spreken ‘een ingewikkelde manier van thuiskomen’.